Lausunto talousvaliokunnalle 20.9.2021
Työelämäprofessori Martti Hetemäki
Helsinki Graduate School of Economics

Asiakirja: Hallituksen esitys HE 99/2021 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen (EVM-sopimus) muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esityksen mukaiset EVM-sopimuksen tärkeimmät muutokset ovat mielestäni seuraavat:

1. Pankkien kriisinratkaisurahaston yhteinen varautumisjärjestely (ns. backstop) toteutetaan EVM:sta.
   - Sopimuksen tarkoituksena on turvata rahaston rahoitus tilanteissa, joissa sen omat varat ovat ehtyneet tai ne eivät riitä sovittujen toimien toteuttamiseen. Tämä lisää EVM:n riskejä.

2. Pankkien suora pääomitusväline poistetaan rahoitustukivälineistöstä.
   - Varautumisjärjestelyn käyttöönoton yhteydessä kumotaan EVM:n pankkien suoran pääomituksen välinettä koskevat hallintoneuvoston päätökset. Tämä puolestaan vähentää EVM:n riskejä

3. Euroalueen valtiot ottavat velkakirjoissaan 2022 alusta käyttöön vahvistetut yhteistoimintalausekkeet.
   - Ko. lausekkeet mahdollistavat velkajärjestelyn tekemisen ilman kaikkien velkojien suostumusta.
   - Tämä helpottaa velkajärjestelyjä, kun yksittäiset velkojat eivät enää pysty estämään niitä.
   - Nykyisten lausekkeiden ongelma on kuitenkin, että ne koskevat yksittäisiä velkakirjoja.
   - Uusien lausekkeiden nojalla mahdollistetaan myös velkakantaa koskeva määräenemmistöpäätös.[1]

4. Jatkossa komissio tekee tukea hakevan maan velkakestävyysarvion EVM:n toimitusjohtajan kanssa.[2]
   - Komission velkakestävyysarviot ovat aiemmin olleet varsin optimistisia.
   - Velkakestävyyden lisäksi jatkossa arvioidaan maan kyky maksaa saamansa rahoitustuki takaisin.

Kriisinratkaisurahaston toimintaperiaatteet korostavat pankkien rahoittajien sijoittajavastuuta. EVM:n toimintaperiaatteet korostavat puolestaan valtioiden rahoittajien sijoittajavastuuta. Nyt tehtävät muutokset helpottavat molempien toteuttamista.

Kokonaisuutena EVM-sopimuksen muutokset todennäköisesti lisäävät pitkällä tähtäimellä euroalueen maiden hallitusten kannustimia julkisen talouden kestävyyden vahvistamiseen ja ylläpitämiseen. Yhdysvaltojen kokemukset viittaavat, että tällaiset kannustimet ovat olleet Yhdysvaltojen rahaliiton taloudellisen kestävyyden ja poliittisen yhtenäisyyden kannalta tärkeitä.

---

[1] *”Sen jälkeen, kun tällaiset yhteistoimintalausekkeet otettiin käyttöön 1 päivästä tammikuuta 2013, EVM:n jäsenet sitoutuvat ottamaan käyttöön viimeistään vuonna 2022 yhteistoimintalausekkeet, joissa määrätään yksiosaisesta yhdistetystä äänestysmenettelystä, jäljempänä ’yksiosaista äänestysmenettelyä koskevat yhteistoimintalausekkeet’.”*

[2] *”EVM:n olisi annettava vakaustukea ainoastaan niille EVM:n jäsenille, joiden velkaa pidetään kestävänä ja joiden takaisinmaksukyky EVM:ään on vahvistettu. Velan kestävyyden ja takaisinmaksukyvyn arviointi suoritetaan läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla siten, että samalla jätetään riittävästi harkintavaltaa. Euroopan komissio suorittaa tällaiset arvioinnit yhteistyössä EKP:n ja EVM:n kanssa ja tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan yhdessä IMF:n kanssa tämän sopimuksen, Euroopan unionin oikeuden ja 13 artiklan 8 kohdan nojalla tehdyn yhteistyöpöytäkirjan mukaisesti. Jos yhteistyö ei tuota yhteistä näkemystä, Euroopan komissio tekee kokonaisarvion julkisen velan kestävyydestä, kun taas EVM arvioi kyseisen EVM:n jäsenen kykyä maksaa velka takaisin EVM:lle.”*